

ประโยค ป.ธ. ๔

แปล มคธเป็นไทย

สอบ วันที่

๒๕๖

๑ ลีปป์ นาม อมาคาริยาคาริยวเสน ทูวิธฺ หตถโกสฺสลํ ฯ ตตถ อมาคาริยลีปป์ นาม อิช ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยานิ ตานิ สพรหมจารีณํ อุจฺจาวจานิ กิงฺกรณียานิ ตตถ ทกฺโข โหติ อนลโส ตตรูปายาย วิมฺสาय สมฺนุนาโต อลํ กาทุํ อลํ สวีธาตุํ ยมฺปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยานิ ตานิ ฯ เปฯ อลํ สวีธาตุํ อยมฺปิ ฌมฺโม นาถกรโณติ เอวํ ทสฺสกฺคฺตฺตรสฺส ทฺติยวคฺเค สตฺตมฺสฺตฺเต วณฺณิตํ จีวรวิจฺจรณสิพฺพนาทิสมณฺเปริกฺขารามิสฺขรณํ ฯ

ตตถ อุจฺจาวจานีติ อุจฺจเนิจานี ฯ กิงฺกรณียานีติ กี้ กรโอมฺตี เอวํ วตฺวา กตฺตพฺพ-
กมฺมานิ ฯ ตตถ อุจฺจกมฺมํ นาม จีวรสฺส กรณํ รชนํ เจตฺติเย สุธากมฺมํ อุโปสธาการเจตฺติยฆร-
โพธิฆเรสุ กตฺตพฺพกมฺมนฺติ เอวมาทึ ฯ อวจกมฺมํ นาม ปาทโรวณมกฺขนาทึ ชุทฺทกมฺมํ ฯ
ตตรูปายายาติ ตตรูปคฺมนิยา ฯ อลํ กาทฺนฺติ กาทุํ สมฺตฺถเ โหติ ฯ อลํ สวีธาตฺนฺติ วิจฺจเรตุํ
สมฺตฺถเ ฯ นาถกรโณติ อตฺตโน นาถภาวโร ปตฺติภฺลฺลากรโรติ อตฺถเติ ตพฺพณฺณนา ฯ

อุจฺจเนิจานีติ วิปฺลฺลชฺชทฺทกานี ฯ ตตรูปคฺมนิยาติ ตตร ตตร มหนฺเต ชุทฺทเก จ กมฺเม
สาธนวเสน อุปคฺจจฺจนฺติยา ตสฺส ตสฺส กมฺมสฺส นิปฺพาทเน สมฺตฺถายาติ อตฺถเฯ ตตรูปายายาติ
ตตร ตตร กมฺเม สาธตพฺเพ อุปายภูตฺตาย ฯ ภิกฺขุ ฌมฺมสรณฺตฺตาย ฌมฺเมเนว นาถติ อีสฺติ
อภิภวตฺตีติ นาถติ วุจฺจติ ตสฺส นาถภาวโร ฌมฺโม นาถกรโณติ วุจฺจตีติ ตมฺมิกฺกา ฯ

ตํ อตฺตโน จ ประสฺมฺจ อุภยโลกทิตฺตฺสฺชาวหนฺโต มงฺคฺลนฺติ วุจฺจติ ฯ ตตรูรีมานิ วตฺถุณิ
เอกทา ภควา ทกฺขินฺนาคิริสฺมี จาริภญฺจรมาโน มคฺธกฺเขตฺตํ ทิสฺวา อุสฺสฺหสิ อานนฺท
ภิกฺขุนํ เอวรฺฐปานี จีวรานิ สวีทิตฺนฺติ วตฺวา ราชคหํ อคฺมาสิ ฯ เถโร หตฺถกฺุสฺลตฺตาย อุสฺสฺหามิ
ภนฺเตติ วตฺวา ตถารฺฐปานี จีวรานิ สวีทิตฺวา สตฺถุ ทสฺเสสิ ฯ สตฺถา ตํ ปสฺสฺนฺโต ภิกฺขุ
อามนฺเตสิ ปณฺทิตฺโต ภิกฺขเว อานนฺโท มหฺปาณโณ ภิกฺขเว อานนฺโท ยตฺร ทิ นาม มยา
สงฺขิตฺเตน ภาสิตฺสฺส วิตฺถาเรน อตฺถํ อาชานิสฺสติ กุสิมฺปิ นาม กริสฺสติ อพฺพมฺกุสิมฺปิ นาม
มณฺฑลมฺปิ นาม อพฺพมณฺฑลมฺปิ นาม วิวฺภูมฺปิ นาม อนฺวิวฺภูมฺปิ นาม คีเวยฺยกมฺปิ นาม
ชงฺฆเยยฺยกมฺปิ นาม พาหนฺตมฺปิ นาม กริสฺสติ จินฺนภญฺจ ภวิสฺสติ สตฺถลฺลฺลฺลํ สมณฺสํารูปํ
ปจฺจจฺตฺติกาณญฺจ อนฺภิชฺฌากตํ ฯ อนฺชานามิ ภิกฺขเว จินฺนํ สงฺฆาภูมึ จินฺนํ อุตฺตฺตราสงฺคํ
จินฺนํ อนฺตฺรวาสกนฺติ ฯ

(๑๒๘) สิบปี นาม อณาการิยาการิยวเสน ทุวิธั หตถโกสลลั ฯ ตตถ อณาการิยสิบปี นาม อธิ ภิกขเว ภิกขุ ยานิ ตานิ สพรหมจารีนั อัจจาวจานิ กิงกรณีนยานิ ตตถ ทกโข โหติ อนลโส ตตรูปายาย วิมัสาย สมนุคโต อลั กาทุ อลั สวีธาตุ ยมปิ ภิกขเว ภิกขุ ยานิ ตานิ ฯเป ฯ อลั สวีธาตุ อยมปิ ธมโม นาดกรโณติ เอวั ทสกกคตตรสส ทุตियวคเค สตตมสุตเต วณณิตั จีวรวิการณสิพพนาทิสมณปริการาราภิสงขรณั ฯ

(๑๒๙) ตตถ อัจจาวจานีติ อัจจณีจานิ ฯ กิงกรณีนยานีติ กิ โกรมีติ เอวั วตวา กตตพพกมมานิ ฯ ตตถ อัจจกมมံ นาม จีวรสส กรณั รชนั เจติเย สุธากมมံ อุโปสธาคาร-เจติยฆรโพิธิมเรสุ กตตพพกมมุนติ เอวมาทิ ฯ อัจจกมมံ นาม ปาทโธวณมกขนาทิ ขุททกกมมံ ฯ

[๑๒๘] ความเป็นผู้ฉลาดในหัตถกรรมมี ๒ อย่าง ด้วยสามารถแห่งศิลปะของบรรพชิตและคฤหัสถ์ ชื่อว่าศิลปะ ฯ ในศิลปะ ๒ อย่างนั้น การตกแต่งสมณบริวาร มีการกะและเย็บจีวรเป็นต้น ที่พระผู้มีพระภาคทรงพรรณนาไว้ในสัจจตมสูตรทุตियวรรค แห่งทสกนิบาตอังคตตรนิกาย อย่างนี้ว่า "ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในศาสนานี้ เป็นผู้ขยัน ไม่เกียจคร้าน ในการทำงานอะไรที่จะพึงช่วยกันทำ ทั้งสูงทั้งต่ำ ของเพื่อนพรหมจารีด้วยกัน ประกอบพร้อมด้วยปัญญาเครื่องสอบสวน อันเป็นอุปายในการทำงานที่จะพึงช่วยกันทำนั้น อาจทำ อาจจัดได้; ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุเป็นผู้ขยัน ฯ ล ฯ อาจจัดได้ แม้ได้; ธรรมเมื่อนี้ ชื่อว่า นาดกรณธรรม " ดังนี้ ชื่อว่าศิลปะของบรรพชิต ฯ

[๑๒๙] อรรถกถาสัจจตมสูตรนี้ว่า " บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า อัจจาวจานิ แปลว่า สูงและต่ำ ฯ การงานที่จะพึงออกปากอย่างนี้ว่า "ข้าพเจ้าจะทำอะไร ? " แล้วจึงทำ ชื่อว่าการทำงานที่จะพึงช่วยกันทำ ฯ ในการทำงานที่สูงและต่ำนั้น การงานเป็นต้นอย่างนี้ คือ การทำการข้อมจีวร กรรม (คือฉาบทา) ปูนขาวที่พระเจดีย์ การงานที่จะพึงทำในโรงอุโบสถ เรือนพระเจดีย์ และเรือนต้นโพธิ์ ชื่อว่าการทำงานสูง ฯ การงานเล็กน้อย มีการล้างและทาเท้าเป็นต้นชื่อว่าการงานต่ำ ฯ

ตตฺรฺปายายาติ ตตฺรฺปคฺมณียา ฯ อลํ กาทฺนฺหฺติ กาทํ สมตฺถเ โหติ ฯ อลํ สวีชาตฺนฺหฺติ วิจาเรตฺ
สมตฺถเ ฯ นาถกรโณติ อตฺตโน นาทภาวโร ปติฏฺฐากโรติ อตฺถเติ ตพฺพณฺณนา ฯ

อุจฺจนฺจานีติ วิปฺลชฺชทฺทกานิ ฯ ตตฺรฺปคฺมณียาติ ตตฺร ตตฺร มหนฺเต ชฺชทฺทเก จ กมฺเม
สาธนวเสน อุปคฺจนฺนฺติยา ตสฺส ตสฺส กมฺมสฺส นิปฺพาทเน สมตฺถายาติ อตฺถเติ ฯ ตตฺรฺปายายาติ
ตตฺร ตตฺร กมฺเม สาธตพฺเพ อุปายภูตฺตาย ฯ ภิกฺขุ ฌมฺมสรณฺตฺตาย ฌมฺเมเนว นาทติ อีสฺติ
อภิภวตฺตีติ นาทติ วุจฺจติ ตสฺส นาทภาวโร

บพฺว่า ตตฺรฺปายาย แบลว่า ดําเนินเข้าไปในกรรงานที่พืงจะชํวยกันทํานั้น ฯ บพฺว่า อลํ
กาทํ คือ เป็นผู้นําสํารถทํ่า ฯ บพฺว่า อลํ สวีชาตํ คือ สํารถจ้ด ฯ บพฺว่า นาถกรโณ
ได้แก่ ทํ่าความเป็นที่พืงของตน, อธิบายว่า "ทํ่าที่พืง ฯ"

ฎีกาสํตตมฺสฺตรนั้นว่า บพฺว่า อุจฺจนฺจานิ คือ ใหญ่และเล็ก ฯ บพฺว่า ตตฺรฺปคฺมณียา
ควมว่า ดําเนินเข้าไปในกรรงานที่ใหญ่และเล็กนั้น ๆ ด้วยสํารถทํ่าให้ลํ่าเรีจ คือ
สํารถในอันยังกรรงานนั้น ๆ ให้เรีจไป ฯ บพฺว่า ตตฺรฺปายาย ได้แก่เป็นอุปายในกรร
งานนั้น ๆ ที่พืงทํ่าให้ลํ่าเรีจ ฯ ภิกฺษุทํ่านเรียกว่านถ เพราะอรรถว่า ปกปັก รักษ
คํุมครอง (ซึ่งตน) ด้วยธรรมนั้นเอง เพราะมีธรรมเป็นที่พืง, ธรรมอันทํ่าความเป็นที่พืงของ
ภิกฺษุนั้น

สถธา ต่ ปสฺสนโต ภิกขุ อามนฺเตสิ ปณฺทิตโต ภิกขเว อานนฺโท มหาปณฺโญ ภิกขเว อานนฺโท
ยตร หิ นาม มยา สงฺขิตฺเตน ภาสิตสฺส วิตุถาเรน อตถํ อาชานิสฺสติ กุสิมฺปิ นาม กริสฺสติ
อชฺชกุสิมฺปิ นาม มณฺทลมฺปิ นาม อชฺชมณฺทลมฺปิ นาม วิวฺภูมฺปิ นาม อหฺวิวฺภูมฺปิ นาม
คิเวยยกมฺปิ นาม ชงฺเขยยกมฺปิ นาม พาหฺนตมฺปิ นาม กริสฺสติ จินฺนภนฺจ ภวิสฺสติ สตฺถลฺลขฺ
สมณสฺสารูปํ ปจฺจตฺถิกานนฺจ อนนฺนิชฺฌากตํ ฯ อนุชานามิ ภิกขเว จินฺนํ สงฺฆาภูมึ จินฺนํ
อุตฺตราวาสกํ จินฺนํ อนฺตราวาสกนฺตํ ฯ

พระศาสดาเมื่อจะทรงสรรเสริญท่าน ตรัสเรียกภิกษุทั้งหลายมาว่า "ภิกษุทั้งหลาย อานนท์
เป็นบัณฑิต อานนท์มีปัญญา มาก มารู้อะไรถึงความแห่งคำที่เรากล่าวแล้วโดยสังเขปได้โดย
พิสดาร คือ มาทำกุสิบบ้าง อชชกุสิบบ้าง มณฑลบ้าง อชชมณฑลบ้าง วิวภูมึบ้าง
อหวิวภูมึบ้าง คิเวยยกะบ้าง ชงเขยยกะบ้าง พาห้นตะบ้าง, และจีวรที่ทำเช่นนั้นเป็น
ของตัด เสร้าหมองด้วยศัสตรา สมควรแก่สมณะ และอันพวกโจรผู้เป็นข้าศึกไม่ทำความ
เพ่งเล็งแล้ว ฯ ภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตสังฆาฏิตัด อุตตราสงค์ตัด อันตราวาสกตัด" ฯ